

Naar vorm kunnen we de Senufo-deuren in drie groepen verdelen

Foto Museon, Den Haag

De eerste groep bestaat uit deuren, die in drie registers verdeeld zijn en waarvan het middelste register bestaat uit vier velden rond een cirkelvormige, centrale tekening. Het bovenste en onderste register zijn opgevuld met figuren zoals op bovenstaande afbeelding.

Foto Heast Museum of Anthropology, Berkeley, Californië

De tweede groep laat deuren zien waarvan het ganse vlak opgevuld is met allerlei voorstellingen, dus net als de deur op de afbeelding, maar dan zonder het centrale vierkant met de ring erin en ook zonder de twee diagonale lijnen die vanuit de basis van het vierkant vertrekken.

Foto Christie's, New York

De derde groep heeft als versiering een of twee figuren (bv. krokodil, slang of calao), die verticaal de ganse lengte van de deur vullen.

Bij de hier besproken deur heeft de snijder een mengsel gemaakt van de eerste twee groepen. Ofwel wist hij niet meer hoe het moest, ofwel hij deed zomaar wat, omdat het toch niet voor zijn stamgenoten moest dienen en dus niet zo nauw kwam.

Sloten

Soms zijn Senufo-deuren voorzien van een valpinslot dat met ijzeren krammen op de deur wordt vastgemaakt. Deze sloten zijn houten voorwerpen, die los van de

deur gemaakt worden: m.a.w. men kan ze naar believen van de deur afnemen of er terug opzetten. Merkwaardig en zelfs grappig is het vast te stellen dat op de hier besproken deur het verticale deel van het slot is gesculpteerd (midden rechts).

Misschien heeft de snijder gewerkt naar een foto waarop een deur is afgebeeld waarvan het slot verwijderd was en heeft hij het kleurverschil geïnterpreteerd als een verhevenheid.

Niet bruikbaar

Meestal zijn Senufo-deuren zwart (soms ook rood) en niet beige-bruin zoals deze deur. Overweeg ook dat een Senufo

weinig nut heeft van een verwrongen deur die gapingen van 10 cm heeft. De verticale zijden van de deur zijn niet recht en zullen dus niet goed aansluiten op de deuropening.

Conclusie

Uit dit alles moge blijken dat de besproken deur slechts een decoratieve waarde heeft.

Literatuur

Suys, B. (1987). *Sculpturaal versierde deuren en deursloten bij de Senoufo*. In: *Werkdocumenten over etnische kunst*. Gent: Rijksuniversiteit Gent

Meisje van de Akha uit Phongsali, Laos Foto Natalia Nowinska

Meisje van de Gejia, China Foto F. de Vriese

TEKST **MONIQUE DERWIG***

Fascinerende kindermutsjes van over de hele wereld

Het is heel jammer dat traditionele kleding verdwijnt, want ze vertelt heel veel over de mens die het kledingstuk draagt. Zo kun je bijvoorbeeld zien tot welke groep iemand behoort, of het een jongen of meisje is, waar iemand vandaan komt, hoe rijk die persoon is, wat haar/zijn waarden en normen zijn...

Maai meisje van Lake Natron, Tanzania

Foto Renate Schröder

Peuter van Gejia in Matang, China Foto Monique Derwig

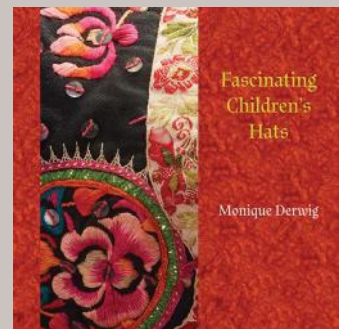
In 2002 kocht ik mijn eerste kindermutsje, zeer zeker niet met het idee om traditionele kleding te gaan verzamelen. Wel paste dit mutsje prima bij de passies in mijn leven: kinderen, reizen, andere culturen en alles wat handen maken kunnen. Nu achttien jaar later en meer dan 700 kledingstukken verder ben ik nog steeds gefascineerd door etnografische kinderkleding. Dit soort kleding is hier in Europa al lange tijd uit het straatbeeld verdwenen. In landen zoals India, Nepal, Vietnam, China, Peru enz. is de traditionele kleding echter op enkele plaatsen nog niet door de jeans en het T-shirt verdrongen.

Vanaf het eerste mutsje heb ik zo goed mogelijk de kleding bestudeerd en als het ware geluisterd naar wat het kledingstuk me te vertellen had. Doorleefde kledingstukken hebben mijn voorkeur boven spiksplinternieuwe. Stuk voor stuk zijn het 'draagbare zege-

ningen', die met veel liefde zijn gemaakt door vaardige handen, waarbij gebruik is gemaakt van de meest intrigerende technieken. Zo worden mutsjes voorzien van oorflappen niet enkel omdat men het kind wil beschermen tegen de kou, maar ook omdat men gelooft dat de gehoorgang dé plek is waar het kwade in het hoofd kan komen.

De tijgermutsjes in China, meestal door jongens gedragen, vinden hun oorsprong in het feit dat kwade geesten worden afgeschrokken bij het zien van een tijger en men hoopt dat de eigenschappen van die tijger (hij is het symbool van kracht en energie) overgaan op het kind. Omdat er weinig literatuur specifiek over kinderkleding

te vinden is, heb ik in 2016 mijn boek *Fascinating children's hats.* gepubliceerd. Hun 'verhalen' mogen niet vergeten worden. In het boek bespreek ik vele kindermutsjes, hun herkomst en de symboliek die erin verborgen is.

Het boek *Fascinating children's hats* is te bestellen via moniquederwig@gmail.com Prijs €22,50 + verzendkosten.

Kupa en S'su'tr van de Kalash in Bamburet, Chitral, Pakistan

Deze twee mutsjes (*Kupa* en *S'su'tr* genaamd) kocht ik via de heer Mohammed Bugi uit Breda. Ze zijn in de jaren negentig vorige eeuw gemaakt door Taoos Bibi. Taoos hoort bij de Kalash, een van origine nomadische groep uit het district Chitral in Pakistan. Ze woonde met haar acht kinderen in het dorp Bamburet. Het is heel speciaal dat ik precies weet wie de mutsjes maakte en zelfs een foto van haar heb. De *Kupa* (de bovenste muts) wordt enkel tijdens festivals bovenop de *S'su'tr* gedragen. De *S'su'tr* draagt men dagelijks. De hoeveelheid kralen, knopen en kauri schelpen laten de rijkdom van de familie zien en wensen het kind geluk. Wordt het kind groter dan worden de versieringen overgebracht op een grotere handgeweven ondergrond om later deel te worden van de bruidsschat van het meisje.

Kupa: H 74 cm D 14cm, S'su'tr: H 48 cm D 13 cm

Muts van de Ahir Bharat uit India

Bij het maken van dit mutsje van de etnische groep Ahir Bharat uit India zijn veel *shisha* (spiegeltjes) gebruikt. De origine van het gebruik van *shisha* dateert uit de 17de eeuw in India. De spiegeltjes beschermen het kind tegen slechte geesten. Een kwade geest kan namelijk niet zijn eigen weerspiegeling verdragen. De *shisha* zijn gemaakt van glas (aan de achterkant verspiegeld), maar ook vaak van mica.

De Ahir Bharat zijn koeherders. Op de nekflap is een melkmeisje geborduurd als een teken van geluk. Dit wordt nog versterkt door knopen en kwastjes te gebruiken. De nekflap beschermt het kind niet enkel tegen de wind of de felle zon, maar zorgt dat kwade geesten niet van achteren de nek, een zeer gevoelig plekje, kunnen benaderen.

Mutsje: H 28 cm D 12 cm

Mutsje uit Afghanistan

Kleurrijk mutsje waarvan de afkomst niet helemaal duidelijk is: Afghanistan, Indus Kohistan (Pakistan). Nomadische groepen trekken rond en de exacte herkomst is vaak moeilijk te bepalen. Dit mutsje is doorspekt met beschermende symbolen. Iedere kleur van de wollen kwastjes beschermt het kind tegen een bepaalde ziekte. De oorflappen verhinderen dat kwade geesten het hoofd van het kindje binnendringen. De top van de muts is gemaakt van drie hergebruikte stukjes oud borduurwerk. Men hoopt dat de energie van de persoon, die het borduurwerk droeg, overgaat op het kind. Ook de witte kraaltjes hebben een beschermende functie.

Mutsje: H 20 cm D 15 cm

Han Chinees tijgermutsje

In dit Han Chinese tijgermutsje wordt de kracht en bescherming van de tijger verdubbeld door het mutsje te voorzien van twee tijgerkoppen. Het Chinese woord voor tijger is 'hu' dat een homoniem is voor rijkdom. Het mutsje spreekt de wens uit voor een rijke, gezonde toekomst zo sterk als een tijger. Op het voorhoofd van de tijger staat het karakter 'wang' dat koning betekent en symbool staat voor moed en onverschrokkenheid. Aan iedere zijkant een vis waarmee de moeder de hoop uitspreekt voor geluk, een lang leven en overvloed.

Mutsje: H 25 cm D 14 cm

*Monique Derwig heeft een verzameling etnografische kinderkleding en onderzoekt welke symbolen op de kleding aangebracht worden om de kinderen te beschermen en ze geluk voor het leven mee te geven.

Foto's Jean Jacques Spuysers

